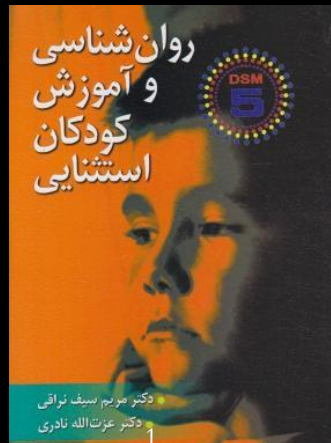

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فصل ۳ : دانش آموزان دیرآموز و عقب ماندگی ذهنی

استاد: دکتر فرشته علیدادی طائمه
تهیه کننده: مهدی ساکی

- ❖ مقدمه.....
- ❖ دانش آموزان دیرآموز.....
- ❖ طبقه بندی عقب ماندگان ذهنی.....
- ❖ برآورد درصد شیوع و علل عقب ماندگی های ذهنی.....
- ❖ ویژگی های رشدی کودکان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر و تربیت پذیر.....
- ❖ ویژگی های رشدی کودکان عقب مانده ذهنی تربیت پذیر.....
- ❖ چگونگی طراحی برنامه های آموزشی مناسب برای کودکان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر.....
- ❖ اهداف و نحوه آموزش دانش آموزان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر.....

Jean Marc Itard

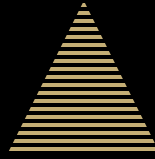
Edouard Seguin

➤ اولین تلاش های انجام شده...

➤ معنی و مفهوم نام های مختلفی که نام گذاری شده اند...

این افراد ۱۳/۶ درصد کل جمعیت را تشکیل می دهند و بهره هوشی معادل ۷۰ تا ۸۵ دارند و دارای هیچ گونه علامت جسمی یا ظاهری مشخص نیستند.

❖ دانش آموزان دیرآموز

مشخصات این دانش آموزان:

- در درک مفاهیم و یادگیری مطالب، کند تر از متوسط کلاس اند.
- در تشخیص روابط پیچیده، ضعیف اند.
- از درک مفاهیم انتزاعی یا مجرد عاجزند.
- برای یادگیری مطالب درسی، به تمرین های بیشتری نیاز دارند.
- دامنه معلومات عمومی آنان نسبت به همسالان خود محدودتر است.
- خزانه لغات محدودتری نسبت به همسالان خود دارند.
- در خواندن و فهمیدن کتاب های درسی دچار اشکال هستند.
- در انجام تکالیف درسی معمولاً ۲ تا ۳ سال از همسالان خود عقب هستند.

معمولاً این دانش آموزان دچار مشکل روحی می شوند. چرا؟

❖ طبقه بندی عقب ماندگی ذهنی

✓ رایج ترین تعریف در خصوص عقب ماندگی ذهنی تعریفی است که توسط **انجمن عقب ماندگی ذهنی آمریکا** در قالب نظری و عملی داده شده است.

➤ کودکان عقب مانده ذهنی از نظر بکارگیری حافظه، تداعی، طبقه بندی اطلاعات، قدرت استدلال، قضاوت و وضعیت تحصیلی به گونه ای محسوس از همسالان خود در سطح پایین تری قرار دارند که این اختلالات شناختی موجب بروز مشکلاتی در مدیریت رفتار، هیجان و روابط بین فردی آنان می شود.

- تعریف نظری:
- عقب ماندگی ذهنی، عملکرد پایین تر از متوسط در کلیه امور ذهنی است. که همزمان با مشکلات و کاستی ها در **رفتارهای سازشی** آشکار می شود و در دوران رشد جسمی-ذهنی-روانی فرد پدیدار می گردد.

- تعریف عملی:
- نمره احراز شده بر مبنای آزمون های هوشی میزان شده باید از ۹۷ تا ۹۸ درصد همسالان پایین تر باشد.
- داشتن مشکلات در استقلال شخصی و مسئولیت اجتماعی که از سن و گروه فرهنگی او انتظار می رود.
- باید در دوران کودکی قابل مشاهده باشد زیرا مشکلات مشابه که در زمان بزرگسالی پدید می آید باید جز بیماری های روانی یا آسیب های مغزی تقسیم بندی شود و نه به عنوان عقب ماندگی ذهنی.

انواع عقب ماندگی ذهنی

حمایت پذیر

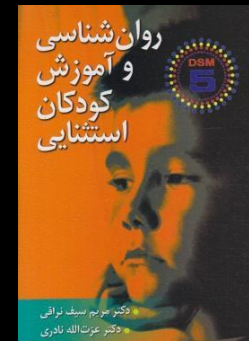
اکثر این کودکان معلولیت های **چندگانه** دارند. هدف برنامه های تربیتی برای این دست از کودکان محدود به آموزش آنان برای کسب سازگاری اجتماعی در محیط های تحت نظارت است.

تربیت پذیر

دارای مشکلاتی مانند:
۱- در یادگیری مهارت های آموزشگاهی حتی در سطح ابتدایی
۲- در کسب استقلال و سازش اجتماعی در سطح بزرگسالی
۳- در کسب کفایت های حرفه ای در سطحی که به دیگران احتیاج نداشته باشد.
اما استعداد هایی هم دارد...

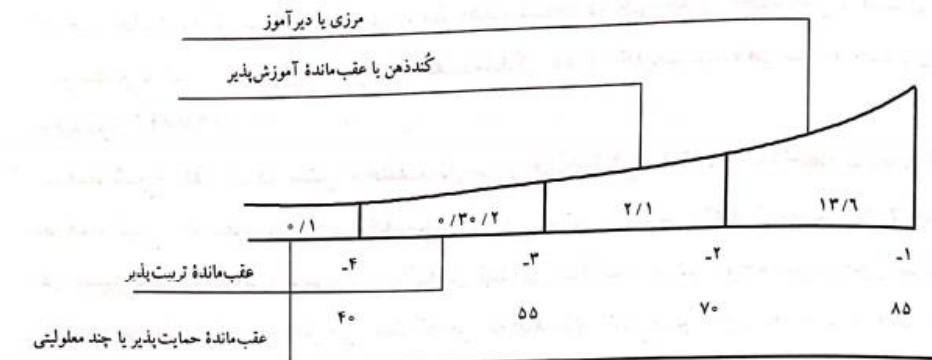
آموزش پذیر

به دلیل زیر هنجاری رشد ذهنی اش نمی تواند از برنامه های رایج تحصیلی که در مدرسه عادی ترتیب داده شده است بهره کافی ببرد اما اگر آموزش و پرورش مناسب باشد او ظرفیت رشد در سه زمینه را دارد

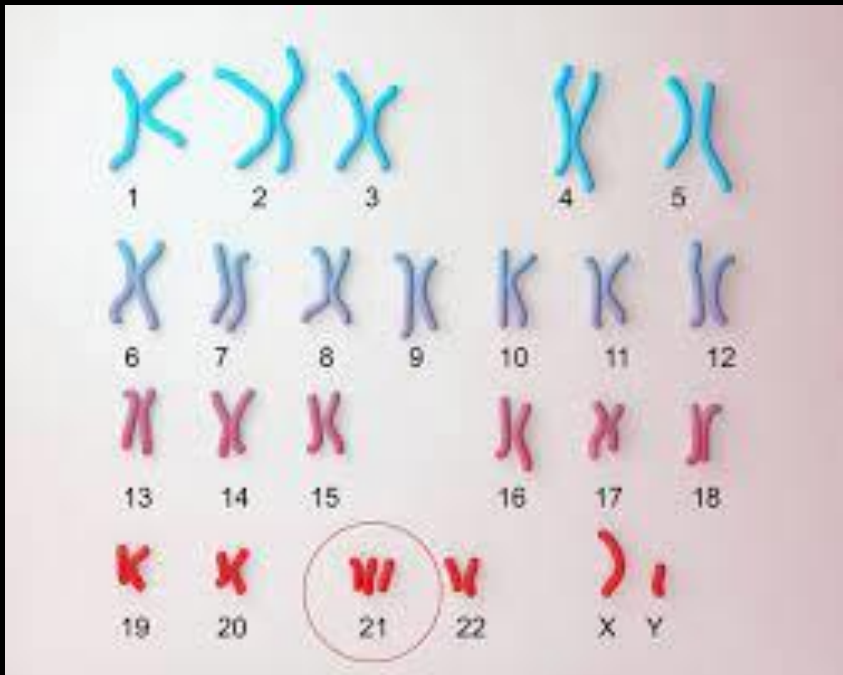
آموزش پذیر (ضعیف)	تربیت پذیر (متوسط)	حمایت پذیر (شدید و عمیق)
سبب شناسی	عوامل گوناگون و بسیار مانند ناهنجاری های نادر عصبی، هورمونی (غددی)، کروموزومی و ... می تواند نتیجه اش عقب ماندگی ذهنی شدید یا متوسط باشد.	سبب شناسی عقب ماندگان ذهنی حمایت پذیر مشابه آنچه می باشد که در سبب شناسی تربیت پذیر آمده است.
در حدود یک تا دو درصد	در حدود ۲/۰ تا ۳/۰ درصد	حدود ۱/۰ درصد
انتظارات تحصیلی و برنامه های آموزشی	در استفاده از برنامه های معمول مدرسه با مشکل مواجه هستند، نیاز به برنامه های ویژه برای تعلیم و تربیت مناسب دارند.	نیاز به آموزش در مسایل اساسی و ابتدایی مانند غذا خوردن، توالت کردن، لباس پوشیدن، نگهداری و مراقبت از خود دارند.
وضعیت در بزرگسالی	با آموزش می توانند تطابق اجتماعی لازم را به دست آورند و در فعالیت های تولیدی به عنوان کارگر غیر ماهر یا نیمه ماهر استخدام شوند.	می توان برنامه ریزی هایی به لحاظ اقتصادی و اجتماعی ترتیب داد تا آنان بتوانند در کارگاه های محافظت شده یا تحت نظارت مشغول کار شوند.

نمودار ۲ - ۳ : درصد شیوع زیر هنجاری ذهنی

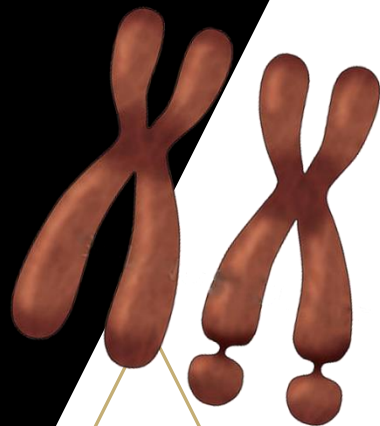

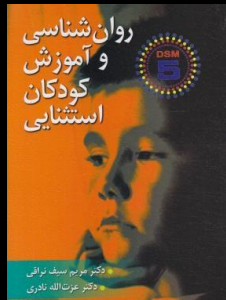
علل عقب ماندگی ذهنی

- به نظر شما علت های عقب ماندگی ذهنی چیست؟
- مهمترین عامل تولد کودکان کم توان ذهنی، **اختلالات ژنتیکی** است که ازدواج های خویشاوندی علت بخش عمده ای از این اختلالات ژنتیکی می باشند.
- در بین بیماری های ارثی، **سندرم ایکس شکننده** شایعترین علت کم توانی ذهنی در کلیه سنین می باشد ؛ در حالی که **تریزومی ۲۱** یا سندرم داون شایع ترین علت عقب ماندگی ذهنی در سنین مدرسه است.
- سایر علل عقب ماندگی ذهنی شامل اختلال رشد داخل رحمی، مسمومیت ها، عفونت های داخل رحمی، سوء تغذیه مادر، بیماری های اکتسابی، عوامل محیطی و ... می شود که هر یک از این عوامل در دوره خاصی از زندگی اثر خود را اعمال می کنند.

تریزومی ۲۱

ویژگی های رشدی کودکان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر و تربیت پذیر

وضعیت جسمانی و توانایی های حرکتی

فرانسیز و راریک / سولومن و پارجل

حافظه و توجه

در عناصر مهم تشکیل دهنده رشد ذهنی مانند حافظه و توجه پایین تر از کودکان عادی عمل می کنند.

فراگیری و کاربرد زبان

علامت بارز عقب ماندگی ذهنی کودکان تاخیر در رشد زبان است / ناریمور و دیور

ویژگی های شخصی و اجتماعی

بخشی از این مشکلات با واکنش های دیگران در برخورد با شرایط این گونه کودکان مرتبط است و بخشی نیز به عدم موفقیت آنان در سطحی که دیگران انتظار دارند. / کافمن و پاین

سازگاری شغلی

میتوانند به عنوان بزرگسالان شغلی به دست آورند و حداقل تطابق لازم را با آن شغل دارد.

ویژگی ها

ویژگی های رشدی کودکان عقب مانده ذهنی تربیت پذیر:

۱- وضعیت جسمانی و توانایی
های حرکتی

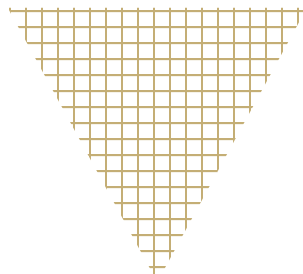
اختلالاتی در هماهنگی عضلات بزرگ مانند برداشتن و دویدن و دشواری های
حرکتی

۲- فراگیری زبان

آفازیا / ضایعه مغزی / سندرم داون-دائز

۳- ویژگی های شخصی و
اجتماعی

محدودیت های شناختی / رفتار تکراری و بدون انعطاف / پیش فعالی

برنامه های آموزشی مناسب برای کودکان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر:

۱- مدارس ها کلاس های ویژه (روزانه یا شبانه روزی)

سود جستن از برنامه های آموزشی متناسب با ویژگی های
عمده آنان مانند:
دیرآموزی- زودفرااموشی- دشواری در تعمیم آموخته ها و ...

۲- جریان غالب

مشکلات و فایده های جدا کردن کودکان عقب مانده ذهنی
از کودکان عادی ...
هر نوع برنامه ای که تدارک دیده شود محاسن و معایبی دارد
لذا با توجه به شرایط و محیط جغرافیایی انتخاب و تصمیم
گیری میشود.

نحوه آموزش دانش آموزان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر:

- ❖ کسب تجارب موفقیت آمیز
- ❖ فراهم کردن بازخورد
- ❖ تقویت پاسخ های درست
- ❖ تعیین سطح بهینه کودک در انجام امور قبل از شروع آموزش
- ❖ اقدام نظام دار
- ❖ لحاظ کردن حداقل تغییر در امور مورد تدریس
- ❖ فراهم ساختن انتقال مثبت دانش یا آگاهی از یک موقعیت به موقعیت دیگر
- ❖ تکرار تجارب برای بسط پرآموزی
- ❖ تکرار تجارب یا یادگیری مواد به گونه ای متناوب
- ❖ در مراحل ابتدایی یادگیری
- ❖ تحریک علاقه
- ❖ محدودیت در کمیت مواد آموزشی

تسکر از توبه شما...

قالَ عليُّ عليه السلام: أَلْهَمُ يُذِيبُ الْجَسَدَ.
علی علیه السلام فرمود: اندوه، بدن را ذوب و آب می کند.